

Тракийско божество от космически характер, господар на природата, повелител на стихиите.

Името му е с неустановен произход, но може да се извлече и от **тракийски език**. Най-ранното му споменаване е в края на VI и началото на V в. пр. Хр. Оттогава насетне се налага като главно божество в елинската орфическа теогония - наследник на **Зевс**.

Неговото битие в Тракия се характеризира от условията на безкнижовното тракийско общество. В него З. в качеството си на космическо божество, е носител на хтоничното начало. Обредите в негова чест са запазени във фолклора на **траките**. Следи от тях са открити и до средата на XX в. в Рупската област на вътрешна Странджа планина. Основният отличителен белег на тези обреди е жертвоприношението на бик.

Разкъсването на бика и разпределянето на суровото му месо между участниците в обряда е ядрото на митологията на З. То пресъздава разкъсването на тялото на бога, което се разчленява и отново събира за възраждането му. В старогръцката книжнина З. е означен като *първият* **Дионис**, докато *вторият* е елински бог, който, съгласно литературния мит, е роден в Тива от Зевс и от **Семела**. Неговото раждане е представено в **изворите** в два варианта.

†Александър Фол